

Alulírott **Huszár Péter** (anyja neve: [REDACTED]) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján

alkotmányjogi panaszt

terjesztek elő.

Indítvány, határozott kérelem

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a lentebb részletezettek szerint Alsóörs Község Önkormányzata Képviselő-testületének a 138/2022. (VII. 4.) sz. normatív határozatát (továbbiakban: Határozat) az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg, mivel az sérti az Alaptörvény XX. cikkének (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való jogomat, sérti továbbá az Alaptörvény XXI. cikkének (1) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való jogomat és ezekkel összefüggésben sérti ezeken túl az állami szervek intézményvédelmi kötelezettségét, amely az Alaptörvény P) cikkéből fakad.

Másodlagosan kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben az alapjogsérelem forrását a 15/2022. (VII. 4.) sz. Alsóörs Község Önkormányzat 7/2005. (XI.11.) önkormányzati rendeletével elfogadott Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv módosításáról szóló önkormányzati rendeletében (továbbiakban: Rendelet) látja, úgy semmisítse meg annak sérelmezett jogszabályhelyeit [2 § és 4. § (6) bekezdés] az Alaptörvény XX. cikkének (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való jogomat ért sérelemre, valamint az Alaptörvény XXI. cikkének (1) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való jogomat ért sérelemre, ezekkel összefüggésben pedig az állami szervek Alaptörvény P) cikkéből fakadó intézményvédelmi kötelezettségére tekintettel.

Tényállás

Alsóörs Község Önkormányzatának képviselő-testülete 2022. július 4-én fogadta el a Rendeletet, amely úgy módosította az Alsóörs Község Önkormányzat 7/2005. (XI.11.) önkormányzati rendeletével elfogadott Helyi Építési Szabályzatot és Szabályozási Tervet (továbbiakban: HÉSZ), hogy a kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területek egy részére, a Gksz-3 jelzésű övezetekben üzemanyagtöltő állomások is elhelyezhetők.

A Rendelet szövege szerint *Gksz-3 jelű övezetben csak üzemanyagtöltő állomás és a kapcsolódó szolgáltatások építményei helyezhetők el* [2. §] és *[a] Gksz-3 jelű övezetben a telek nem beépíthető részén a villamos vezeték biztonsági övezetére előírt jogszabály szerinti építmények nem helyezhetők el. (10) A Vadtelep és a Balaton-part közötti közvetlen gyalogos kapcsolatot a közlekedési műszaki irányelvekre és a közlekedésbiztonságra figyelemmel, a 969. hrsz-ú telek igénybevételével, valamint a közúti és vasúti átkelések egyidejű létesítésével kell megvalósítani legkésőbb az üzemanyagtöltő állomás használatába vételéig* [4. § (6) bekezdés].

Ugyanezen a napon Alsóörs Község Önkormányzatának képviselő-testülete az Alsóörs 969 hrsz.-ú ingatlant (továbbiakban: Védőerdő) érintő településszerkezeti tervet is módosította. A sérelmezett, normatív jellegű Határozattal ugyanis módosításra került a 38/2004. (IV. 8.) számú határozattal elfogadott Településszerkezeti Terv és így lehetővé vált a Védőerdő kivágása és a helyére a Rendelet módosításának megfelelően üzemanyagtöltő állomás építése.

A tényállás pontos megértését segíti az alábbi linken elérhető videó, a Védőerdőről és környezetéről:

<https://www.youtube.com/watch?v=6W7Wgrgc7Jw>

(youtube.com-on „Alsóörs védőerdőre” keresve is megtalálható az anyag)

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 2 6 5 5 - 0 / 2022	
Érkezett: 2022 NOV 30.	
Példány: 1	Kezelőiroda: 1
Melléklet: h db	h

A Határozat mellékletének megfelelően az Alsóörs 969 hrsz.-ú ingatlan településszerkezeti, építési besorolása Zöldterület (Védőerdő) minősítésből Gksz-3 minősítésűvé változik: "A módosítás során új beépítésre szánt terület kerül kijelölésre a 969 hrsz.-ú telken. A telken 0,46 ha terület **Zöldterület területfelhasználásból kereskedelmi szolgáltató gazdasági területbe kerül átsorolásra.**".

A Határozat így lehetővé teszi, hogy a korábban (és még jelenleg is) a környéken lakókat a vasút zajától védő erdő (Védőerdő) kiirtható és a helyére üzemanyagtöltő állomás létesíthető. A Védőerdő kiirtása a vasút zajának növekedésével jár és csökken a Védőerdő által megőrzött vizes élőhely, amely jelenleg még a környéken élők számára elérhető természetes környezet. A tervezett üzemanyagtöltő-állomásnak ugyan meg kell, hogy feleljen a zajvédelmi szabályoknak, de az nyilvánvaló, hogy nem lesz alkalmas a vasút zajának a tompítására, szűrésére. A [REDACTED] [REDACTED] ökológus készített igazságügyi szakértői állásfoglalást a Alsóörs – Paloznak közötti, a vasúti felüljáró és az Alsóörs közötti háromszög alakú (vasút és a 71 sz. közút közötti) földterületről, azaz az érintett Védőerdőről környezeti-, erdő- és vízvédelmi szempontból. E szerint [f]aunisztikai szempontból a kétféltűek, a hullók és a honos mag- és rovarrevő madár fajok táplálékot nyújtó és szaporodó területe. Ragadozó madarak jelenléte a nagyobb gépjármű forgalom miatt csak szezonális. Illetve, vízvédelmi, vízhasznosítási szempontból, de vizes élőhely védelem okán is ártalmas dolog lenne ide környezetre veszélyt, terhelést adó üzemi létesítményt felépíteni.

Indítványozóként a Védőerdőtől 240 méter távolságban rendelkezem nyaraló ingatlannal. (Ennek tényét az indítványhoz csatolt földhivatali tulajdoni lap másolatával igazolom.) Indítványozóként nyilatkozom arról, hogy a nyaralómban minden évben 4 hónapot töltök annak érdekében, hogy ott rekreálódjak, pihenjek, a természethez közel legyek. A Védőerdő kiirtásával a nyaralómban fokozódik a vasút zaja és csökken a nyaralóból sétatávolságban elérhető természetes környezet.

A védőerdő nem csak a vasút zaját szűri, hanem a Balaton felől, a Pelso Kempingben és amellet tartott (pandémia előtt május végétől augusztus végéig nyúló) fesztiválok zaját, porát is. Közgáz, Everness, Zorall/Tábor, Harley Davidson fesztiválok. Nem beszélve a déli parti fesztiválok zajáról (Balaton Sound, Strand fesztivál, Siófok Plázs...). Ezek épp akkor vannak, amikor Alsóörs nyaralótelepen is a legtöbben azért vannak lent, mert pihennének. Nyilvánvalóan számít a védőerdő e zajok szűrésében is.

A Védőerdő kiirtása és annak helyén üzemanyagtöltő állomás, amelynek felépülését a Rendelet és a Határozat teszi lehetővé, kedvezőtlen hatással van az egészséges környezethez való jogomra és ezen keresztül kedvezőtlen hatással lehet az egészségi állapotomra is. A Védőerdő kiirtása és a helyére üzemanyagtöltő állomás építése a környezet védelmében való visszalépéssel jár és ezért sérti az Alaptörvény P) cikkét is.

Álláspontom szerint az alapvető jogaim sérelmének elsődleges forrása a Határozat. Amennyiben azonban az Alkotmánybíróság a bekövetkezett jogsérelem közvetlen forrásának a Rendeletet tekinti, úgy előadom, hogy az alábbiakban kifejtett alapjogsérelem a védelmi rendelkezéseket nélkülöző vagy valamilyen módon alapjogi garanciákat tartalmazó Rendelet elfogadása folytán következett be.

Indítványomat a következő indokokkal kívánom alátámasztani.

I. Az indítványozói jogosultságom alátámasztásához a következőkre hivatkozom:

1.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján kezdeményezem, ugyanis a jogsérelmem az alaptörvény-ellenes norma hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következik be, mivel a normatív határozat és az önkormányzati rendelet bemutatott rendelkezései sértik az egészséges környezethez és a testi és lelki egészséghez való jogomat.

A kifejtendő álláspontom szerint az alaptörvény-ellenesen elfogadott norma visszalépést jelent a környezet védelmében és ilyen módon is érinti az egészséges környezethez való jogomat. Az Alkotmánybíróság már megállapította a 16/2022. (VII. 14.) AB határozata [45] bekezdésében, hogy "az egészséges környezethez való jog értelmezési tartományához az érdekazonosság miatt szorosan kapcsolódik az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének tartalma a környezethasználat, a

természeti erőforrásokkal való észszerű gazdálkodás körében, továbbá az Alaptörvény XX. cikke is, hiszen az ember egészségére hatással van az embert körülvevő környezet is. Ez az alapvető összefüggés képeződik le az alapjog megnevezésében, amely az »egészséges környezet« biztosításáról rendelkezik, és egyúttal meghatározza ezzel a fordulattal az alapjog tárgyát is. Az élet minőségét a természet és a környezet állapota jelentősen meghatározza. Az élet és az egészség védelme elképzelhetetlen a természet és a környezet védelme nélkül, és az nem szűkíthető le kizárólag az emberi életre.” A közvetlen környezetemben történő környezeti visszalépés ilyen módon az alapjogaimat is közvetlenül érinti.

1.1.1. A Határozat olyan *normatív határozat*, amely az Abtv. 37. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság által vizsgálható. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) szerinti eljárásban felülvizsgálja a közjogi szervezetszabályozó eszközöket. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján a normatív határozat egy közjogi szervezetszabályozó eszköz. A Jat. 23. § (2) bekezdése szerint normatív határozatban szabályozhatja a helyi önkormányzat képviselő-testülete a cselekvési programját. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 9. § (2) bekezdése szerint “a településszerkezeti tervben kell megállapítani a táj, az épített és a természeti környezet alakításának és védelmének területfelhasználással összefüggő módját, valamint ki kell jelölni a település fejlesztésének területi irányait. A településszerkezeti tervben meg kell határozni a település egyes területrészeinek területfelhasználását, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeknek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését.” E jogszabály alapján és tartalmilag is a településszerkezeti tervek olyan cselekvési tervek, amelyek települések területeinek fejlesztését, fenntartását szabályozzák normatív módon.

Megjegyezni kívánom, hogy a Kúria Kf. 39.844/2021/4. számú döntésének [15] bekezdése is megállapítja, hogy a településszerkezeti terv egy normatív határozat. Eképpen a Határozat vizsgálatát az Abtv. 37. § (2) bekezdése és az Abtv. 26. § (2) bekezdése lehetővé teszik.

A később kifejtettek szerint a Határozat más jogszabályt nem sért, így a Kúria hatáskörébe annak vizsgálata nem tartozik, de ellentétes az Alaptörvény XX., XXI. és P) cikkével is ezért az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik ennek vizsgálata.

1.1.2. A Rendelet önkormányzati rendelet, melynek vizsgálata az Abtv. 37. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság által vizsgálható, azzal, hogy az Alkotmánybíróság a 24-26. §-ban meghatározott hatáskörében az önkormányzati rendelet Alaptörvénnyel való összhangját akkor vizsgálja, ha a vizsgálat tárgya az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálata nélkül, kizárólag az Alaptörvénnyel való összhang megállapítása. A Rendelet más jogszabályt nem sért, így a Kúria hatáskörébe annak vizsgálata nem tartozik. Kizárólag a Rendelet Alaptörvénnyel való összhangjának megállapítása a vizsgálat tárgya, ugyanis amennyiben nem a Határozat, úgy az ellentétes az Alaptörvény XX., XXI. és P) cikkével is.

Amennyiben a Tisztelt Alkotmánybíróság az alábbiak során kifejtett jogsérelmem forrását a Határozatban látja, úgy kérelmem annak megsemmisítésére irányul elsődlegesen. Ugyanakkor másodlagosan a Rendelet megsemmisítését is indítványozom, amennyiben a Tisztelt Alkotmánybíróság a Határozatot nem, de a Rendeletet vizsgálja, és úgy találja, hogy jogsérelmem forrása abban rejlik.

1.1.3. A normatív határozat közvetlenül, bírói jogalkalmazás nélkül hatályosul.

1.1.4 A sérelmezett rendelkezésekkel szemben jogorvoslati eljárás az indítványozó számára nem áll rendelkezésre.

1.1.5. Az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni indítványozott rendelkezés az Alaptörvényben biztosított alapvető jogaimat sérti, személyemet, konkrét jogviszonyaimat közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érinti, és ennek következtében következik be a jogsérelem. Álláspontom szerint ezért indítványom az érintettség vonatkozásában megfelel az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben – elsőként a IV/2532/2012. AB végzésben, majd részletesebben a 33/2012. (VII.17.) AB határozatban, illetve a 3086/2016. (IV. 26.) AB határozatban – meghatározott kritériumoknak.

1.1.6. A sérelmezett norma *személyesen és közvetlenül érint*, mert a számomra pihenést biztosító ingatlan közvetlen környezetében eredményez olyan változást, ami a természetet rombolja. A Védőerdő adta zajszűrés és az ott élő növény- és állatfajok adta természeti környezet, az erdő mint ökoszisztéma eltűnése a legközvetlenebb környezetemet érinti.

Napi szinten sétálunk a Védőerdőn keresztül családommal a Pelso Strand és a Vörösparti sor (Paloznak) vagy épp Alsóörs strandja felé. Van, hogy őzike néz velünk szembe egy röpke pillanatra, de előfordul, hogy síkló iszkol el épp előlünk, ahogy átkelünk az ösvényen. Kertünkben számos, napi rendszerességgel visszatérő kismadarat figyelhetünk meg, még etetésük nélkül is, ezek élőhelye minden bizonnyal a Védőerdő, mint a közelben lévő legnagyobb, összefüggő fás-bokros zöldterület.

1.1.7. Egyéni sérelmem *tényleges és aktuális*. A fentebb kifejtettek szerint a norma hatálybalépésével annak tulajdonosa jogszerűen üzemanyagtöltő állomást hozhat létre. A veszély nem bizonytalan időpontra tevődik, mivel a területet már meg is vásárolta egy beruházó, aki ehhez már tanulmánytervet (a továbbiakban: Terv) is készíttetett (<http://alsoors.hu/files/Eloterjeszes/2020/0915/9.napirend.pdf?fbclid=IwAR1oWbkJnYSlh6Y9R3dnC4aSBj87Fdf3MYIN-gvnj9W2wIRDjVQ4i6hm0-4>). A Tervben olvasható, hogy "A 969 hrsz-ú alsóörsi ingatlan 2020-ig önkormányzati tulajdonban volt. A telket az elmúlt hónapokban vásárolta meg a beruházást is bonyolító [REDACTED]". A Tervben az Védőerdőt "használaton kívüli, gondozatlan zöldfelületként" (9.o., 2.3. pont) nevezte meg a befektető, meghatározva, hogy "Üzemanyagtöltő állomás létrehozását tervezi az [REDACTED] Alsóörs 969 hrsz-ú telkén.". A tervezett üzemanyagtöltő állomás befektetője a képviselő-testülettel egyeztet és a szándéka megjelenik az erről szóló képviselő-testületi jegyzőkönyvben is (<https://www.alsoors.hu/files/Jegyzokonyv/2022/jkv20220704.pdf>, 4. napirendi pont). Mindezekről a sajtó is beszámolt (<https://atlatszo.hu/2021/05/12/megvalosulhat-az-alsoorsi-polgarmester-alma-egy-zold-benzinkut-a-vedelmi-erdo-helyen/>). A sérelem tehát *tényleges és aktuális*.

1.1.8. A norma sérti az Alaptörvény XX. cikkének (1) bekezdésében biztosított alapvető jogomat, mivel az éves pihenést, rekreálódást lehetővé tevő 4 éve a saját tulajdonomban lévő, az általam és családom által használt nyaralótól 240 méter távolságban lévő, a vasút zaját csökkenteni hivatott Védőerdő kiirtásával növekedni fog a rekreációs idejében engem érő zajterhelés.

A védőerdő nem csak a vasút zaját szűri, hanem a Balaton felől, a Pelso Kempingben és amellet tartott (pandémia előtt május végétől augusztus végéig nyúló) fesztiválok zaját, porát is. Közgáz, Everness, Zorall/Tábor, Harley Davidson fesztiválok. Nem beszélve a déli parti fesztiválok zajáról (Balaton Sound, Strand fesztivál, Siófok Plázs...). Ezek épp akkor vannak, amikor Alsóörs nyaralótelepen is a legtöbben azért vannak lent, mert pihennének. Nyilvánvalóan számít a védőerdő e zajok szűrésében is.

A zajterhelés a Világ Egészségügyi Szervezet (WHO) álláspontja szerint (lásd pl. <https://www.who.int/europe/news-room/fact-sheets/item/noise>) és köztudomásúlag is káros az egészségre. A zaj és az egészségkárosodás összefüggését a T. Alkotmánybíróság és az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala is elismerte több ügyben [pl. 73/2006. (XII. 15.) AB határozat, 17/2018. (X. 10.) AB határozat és az Alapvető Jogok Biztosának és a Jövő Nemzedékek Érdekeinek Védelmét Ellátó Biztos helyettesének közös jelentése az AJB-94/2020. számú ügyben vagy a AJB-1365/2020. számú ügyben]. Az üzemanyagtöltő állomás által nagy valószínűséggel okozott gépjárműforgalom-többlet szintén növeli a zajszintet és a légszennyezettséget, ami szintén káros a Határozattal érintett Alsóörs 969 hrsz.-ú ingatlan közelében élőkre, így az én egészségre is.

1.1.9. A norma sérti az Alaptörvény XXI. cikkének (1) bekezdésében biztosított alapvető jogomat, mivel a számomra az éves pihenést, rekreálódást lehetővé tevő 4 éve a saját tulajdonomban lévő, az általam és családom által használt nyaralótól 240 méter távolságban lévő környezet állapotának leromlásához vezet, a természeti környezet kipusztítását teszi lehetővé.

A fentebb már hivatkozott, az Alkotmánybíróság 16/2022. (VII. 14.) AB határozatának [45] bekezdését e körben megismételni kívánom. Az Alkotmánybíróság szerint "az egészséges környezethez való jog értelmezési tartományához az érdekazonosság miatt szorosan kapcsolódik az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének tartalma a környezethasználat, a természeti erőforrásokkal való észszerű gazdálkodás körében, továbbá az Alaptörvény XX. cikke is, hiszen az ember egészségére hatással van az embert körülvevő környezet is. Ez az alapvető összefüggés képeződik le az alapjog

megnevezésében, amely az »egészséges környezet« biztosításáról rendelkezik, és egyúttal meghatározza ezzel a fordulattal az alapjog tárgyát is. Az élet minőségét a természet és a környezet állapota jelentősen meghatározza. Az élet és az egészség védelme elképzelhetetlen a természet és a környezet védelme nélkül, és az nem szűkíthető le kizárólag az emberi életre.” Kiemelni kívánom e helyen, hogy a Határozat által eredményezett környezeti változás lerontja a környezet állapotát a nyaralóhelyem közvetlen közelében. A környezet állapota pedig meghatározza az élet és a pihenés minőségét.

Az egészséges környezethez való jogom sérül azáltal, hogy a Határozat eredményeképpen a Védőerdő helyére üzemanyagtöltő állomás épül, hiszen ez csökkenti a biodiverzitást és a természetes környezet arányát a településen, különösen a közvetlen szomszédságomban. Továbbá a határozat következtében nő a közvetlen környezetem zajszintje és növekedni fog a levegőszennyezés is.

A környezet állapotában bekövetkező visszalépés tehát több módon is közvetlenül hat a közvetlen környezetemre és ezeken keresztül sérti a számomra az Alaptörvény XXI. cikkének (1) bekezdésében biztosított egészséges környezethez való alapjogot.

1.2. Az alkotmányjogi panaszomban foglalt alkotmányos kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőséggel bír, így az indítvány megfelel az Abtv. 29. §-ban foglalt elvárásnak. Az ügy alapvető alkotmányjogi jelentőségét egyrészt az adja, hogy az Alkotmánybíróság megvizsgálhatja, hogyan függ össze az Alaptörvényből következő visszalépés tilalmával az, ha egy önkormányzat az általa kezelt, de a nemzet tulajdonát képező földterületen a környezetet és az emberi egészséget védő területet más, kifejezetten a környezetet terhelő célra rendel. Ez az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában még nem került megvizsgálásra, pedig mind az Alaptörvény XX., mind a XXI., mind pedig a P) cikkének értelmezése körében alkotmányosan kifejezetten jelentős kérdés. Fokozottan így lesz ez a jövőben, amennyiben az egészséges és élhető környezethez való alkotmányos kérdések egyre fontosabbá válnak.

Fokozza a kérdés alkotmányos jelentőségét, hogy nincsenek olyan tételesjogi normák, amelyek az egyes környezeti elemeknek az Alaptörvény P) cikkéből fakadó állami megőrzési, védelmi kötelezettségét szabályoznák. Az Alaptörvény P) cikke szerint a természeti erőforrások, különösen [...] az erdők és [...] a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok[...] a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. A védelmi kötelezettséget az Alaptörvény P) cikkének segítségével kell az Alkotmánybíróságnak és az Alkotmánybíróság nyomán a jogalkotónak és a jogalkalmazónak kidolgoznia. A jelen ügy vizsgálatával ehhez adhat támpontokat az Alkotmánybíróság. Ezzel kapcsolatban a jelen indítványom 2.1.1. alfejezetében található bővebb kifejtés.

Alapvető alkotmányjogi jelentőséggel bír a zöldterületek megfelelő jogi védelmének jelenleg is fennálló hiánya, mely a helyi – környezeti károkat okozó – döntéshozatalnak nem képezi valós akadályát. A P) cikk érvényesítése megkövetelné azt a törvényes jogi keretrendszert, amiben a zöldterületek országos és helyi védelme egyaránt biztosított. A jövő nemzedékek szószólója már korábban sürgette a jogalkotást a zöldterületek átfogó védelmére, a jelen indítvány 2.1.2. alfejezetében felhívottak szerint, azonban – mint ahogy azt az indítvány is bemutatja – kellő jogi védelem nélkül továbbra is a zöldterületek pusztítását okozó döntések születnek.

Alapvető alkotmányjogi jelentősége van a visszalépés tilalmának megsértésén keresztül bekövetkező alanyi alapjogsérelem vizsgálatának, ahogyan alapvető alkotmányjogi jelentősége van a környezetben visszalépést okozó normaalkotó felelősségének: a környezeti felelősség érvényesítésének. Ehhez kapcsolódóan az ügy alkotmányos jelentőségét az adja, hogy ugyanilyen vagy hasonló típusú szabályozással élhet az Alkotmánybíróság érdemi döntésének hiányában bármely települési önkormányzat. Ebből következően jelenleg Magyarország területének jelentős részén megtörténhet az, hogy a visszalépés tilalmának figyelmen kívül hagyásával szabályoz építésügyi kérdéseket az illetékes települési önkormányzat. Ez pedig szöges ellentétben áll az Alaptörvény P) cikkével.

A Védőerdő kiirtása ugyanakkor önmagában azáltal sérti az egészséges környezethez való jogomat, hogy a Határozat csökkenti környezetem zöldfelületét– gazdasági érdekből –, miközben annak felújítására nem ró a Védőerdőt pótolni képes kötelezettséget az önkormányzat számára.

Az Alaptörvény P) cikkéből és XXI. cikkéből eredő visszalépés tilalmának vizsgálata a visszalépést megvalósító Határozat esetében vagy az azt engedélyező (azt nem tiltó vagy korlátozó) Rendelet esetében is alapvető alkotmányjogi jelentőséggel merül fel.

1.3. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése az indítvány előterjesztésére határidőt állapít meg. Eszerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróság eljárása megindításának az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan nap elteltével nincsen helye. A sérelmezett norma 2022. július 5-én lépett hatályba. A mai napig az Abtv. 30. § (4) bekezdésében meghatározott száznyolcvan nap még nem telt el. A határidő 2023. január 1-én telik el. A Határozattal egy napon megalkotott Rendelet szintén 2022. július 5-én lépett hatályba, így ezzel kapcsolatban a határidő megegyezik.

1.4. A kérdéses jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság mindeddig nem hozott döntést, így az Abtv. 31. §-ában foglalt korlátozás sem képezi a panasz előterjesztésének akadályát.

2. A visszalépés és alapjogsérelem megvalósulása

2.1.1. Az egészséges környezethez való jog sérelme a P) cikkel összefüggésben – a jogi védelemben történő visszalépés alapjogsértő volta

A Határozatot meghozó képviselő-testület alapellátási feladatai közé tartozik a környezet- és természetvédelem. A benzinkút létesítés és üzemeltetés nem tartozik a települési alapellátási feladatok közé, s lokálisan teljesen szükségtelen az üzemanyagellátás biztonságának szempontjából.

Az zöld területek egészségvédelmi funkciója különösen jelentős, az alapvető jogok biztosa külön felhívta a figyelmet a városi erdők több szempontból is egészséges környezetet biztosító szerepére AJB-1082/2012. sz. jelentésében: *“A városi fák környezetvédelmi és egészségügyi jelentősége több szempontból is kiemelkedő. Pormegkötő képességüknel fogva tisztítják a levegőt, a fák koronája zajszűrő, zajcsökkentő. A fotoszintézis során széndioxidból és vízből szerves anyagot (főként cellulózt) építenek. Ez a folyamat többszörösen is hasznos, mert a fa a CO₂ megkötése mellett O₂-t bocsát ki. A fák lombja értékes szerves anyag, fontos tápláléka sok lebontó szervezetnek, a képződő humusz a talaj termőképességét biztosítja. A lombkorona emellett szerepet játszik a biológiai sokféleség megőrzésében, így számos rovar és madárfaj élőhelye.”* A jövő nemzedékek szószólója az idézett jelentéshez hozzáfűzte, hogy *“[b]ár a jelentés – mivel fővárosi témájú vizsgálat lezárásaként készült – a »városi fák« kifejezést használja, ugyanakkor a megállapítások kiterjesztendők a városon túlmenően a települési környezetre is.”*

A Védőerdő fontos funkciót tölt be az egészséges környezetem biztosításához. Egyrészt – a település szerkezetéből adódóan – fontos zajszűrő szereppel járul hozzá a helyi lakosság egészségének biztosításához, másrészt az fák a klímaváltozás elleni küzdelemben is fontos szerepet játszanak: a fotoszintézis folyamata során a széndioxidot megkötik, ezáltal csökkentik a légkör széndioxid-tartalmát. Csak Magyarországon az erdők évente mintegy 3-4 millió tonna széndioxidot kötnek meg ily módon Paradox és az egészséges környezet biztosítására való törekvés teljes hiányáról árulkodó módja a településrendezésnek, hogy a klímaváltozás egyik fő alkotóelemének, az üvegházhatású széndioxidnak a megkötésére képes Védőerdőt az Önkormányzat a szén-dioxid kibocsátást megnövelő tevékenység (üzemanyagtöltő állomás) támogatására “cseréli”.

A Védőerdő kifejezetten – nevében is jelzett – védelmi funkciót lát el, melyet az az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 24. § (1) bekezdés i) pont kifejezetten nevesít. Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 28. § (3) bekezdése szerint *Védelmi célú erdőterület jellemzően az erdőről szóló törvény szerinti védelmi rendeltetésű erdő, a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény szerinti, a környezeti elemek védelmét, a környezeti terhelés megelőzését vagy csökkentését szolgáló Védőerdő, a természet védelméről szóló törvény szerinti védett erdő, továbbá a területrendezési és településrendezési követelmények teljesítését szolgáló Védőerdő.* Mindezek alapján egy Védőerdő megszüntetése egyértelműen a védelemben történő visszalépést eredményezi.

A Védőerdő területének besorolási átminősítése a Védőerdő funkcióhoz kötött védelmét eltörölte, az annak kiirtására adott lehetőséget. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogi védelem csökkentése visszalépést jelent, ami alkotmányosan tiltott.

Az Alkotmánybíróság a visszalépés tilalmát elsősorban intézményvédelmi kötelezettségként fogalmazta meg: „*az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje. (...) A környezethez való jog érvényesítése alkotmányosan megköveteli azt, hogy az állam - amíg jogi védelem egyáltalán szükséges - az elért védelmi szinttől csakis olyan feltételekkel léphessen vissza, amikor alanyi alapjog korlátozásának is helye lenne. A környezethez való jog érvényesítése a védelem elért szintjének fenntartásán belül azt is megkívánja, hogy az állam a preventív védelmi szabályoktól ne lépjen vissza a szankciókkal biztosított védelem felé. Ettől a követelménytől is csak elkerülhetetlen szükségesség esetén, és csak arányosan lehet eltérni.*” {28/1994. (V. 20.) AB határozat, Indokolás IV.1.}

Az Alkotmánybíróság azonban rögzítette a visszalépés tilalmának alanyi alapjogi érvényesíthetőségét is: „*az egészséges környezethez való jog objektív intézményvédelmi oldalon túlmutató, alapjogi vetületét, azaz az alapjog alanyi oldalát képező visszalépés tilalma a jogszabállyal már biztosított védelmi szint korlátozhatóságával szemben támaszt tartalmi követelményeket az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően.*” (17/2018. (X. 10.) AB határozata, Indokolás [93])

A jövő nemzedékek szószólója külön felhívta a figyelmet a településfejlesztési beruházások által érintett erdőirtásra, így például a vasút melletti erdők helyzetére is (mely tényállás analóg): „*A közelmúltban gyakran láthattuk, hogy egy adott település fejlesztési beruházásai fás területet érintettek, és az új építmények elhelyezése csak nagyszámú faegyed kivágása, a zöldfelület megszüntetése árán valósulhatott meg. Az építmény-elhelyezésből eredő fakivágások mellett ugyanakkor egyéb tipikus eseteket is tapasztaltunk: néha a vasútvonal villamosítása miatt kerültek veszélybe több évtizedes fasorok, mert a fák a fasor mellett futó vasút villamosításához szükséges, oszlopokra szerelt vezetékek melletti biztonsági sávon belülre estek.*” (A jövő nemzedékek szószólójának AJB-4082/2021. ügyszámú figyelemfelhívása a természeti tőke, ezen belül a fák értékelésének fontosságáról)

A figyelemfelhívásban a szószóló megállapította, hogy „*A fás szárú növényeket érintő beavatkozások a környezet alkotmányos védelmével kapcsolatban több alapvető kérdést is felvetnek*”, valamint az ügyekben „*nem jelenik meg az érintett fák valós értékének, mint természeti tőkének a felmérése, és ezen értéknek az érvényesítése*”. Hangsúlyozta a szószóló, hogy „*a környezetünket alkotó – és az urbanizált körülmények között élők esetében korlátozott mértékben elérhető és ezért fokozottan értékes – természetes környezeti elemek (zöldfelületek, fás szárú növények, az ezek által biztosított élőhely stb.) olyan szolgáltatásokat nyújtanak a településeken – és ezen belül is kiemelten a városi környezetben – élők számára, amelyek alapvetőek és ezért elismerendő, és egyben érvényesítendő értékkel bírnak*”. Az alsóörsi Védőerdő a kifejtettek szerinti káros gyakorlat folytatásaként tekinthető.

A Védőerdő területe továbbá a Balaton partján helyezkedik el a partvontaltól számított 3-700 méteres távolságon belül, melyről az Alkotmánybíróság nemrégiben megállapította, hogy: „*A Balaton önmagában is olyan egyedülálló természeti érték, mely érték környezeti állapotának, illetőleg önmagában a balatoni tájnak a megóvása is az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének megfelelően az állam és mindenki kiemelt kötelezettsége.*” {3071/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [15]}

A jövő nemzedékek szószólója kiemelten felhívta a figyelmet a környezeti értékek felmérésének elmulasztására, mely jelen esetben is elvezetett a jogi védelmi szintben történő visszalépéshez: „*Mivel a fás szárú növényeknek adott helyzetben, adott egészségi állapotukra vonatkozó tényleges és valós értéke az azokat érintő döntések során érzékelhetően nem jelenik meg, ezért a fák és az általuk nyújtott ökológiai szolgáltatások védelme hátrányba kerül. Az adott településfejlesztési vagy -rendezési döntés meghozatalakor ugyanis a különböző értékek nem érvényesülnek együttesen, ezáltal nincsenek is egymással összevetve. Így egy-egy beavatkozás esetén a fák kivágása, vagy – akár a fák egészségi állapotának csökkentésével is együtt járó – jelentős mértékű csonkítása (ahogy például a fent említett kábelfektetési munkával járó gyökérsérülések) látszólag technikai jellegű kérdésnek tűnhetnek, miközben természeti szempontból valójában jelentős hatással járnak, és egyértelmű értékvesztést eredményeznek. A beruházások megvalósításáról született döntések során többnyire hiányzik az integrált ökológiai szemlélet, az esetek zömében*

maguk a beruházások elegendő és elégséges indokul szolgálnak az engedélyek kiadására. Mindez pedig azt jelenti, hogy a természetnek, valamint a jövő nemzedékeknek az érdekei, továbbá az azokban bekövetkezett veszteség nem érvényesül kellő súllyal sem a tervezés, sem a döntéshozatal során.” (A jövő nemzedékek szószólójának AJB-4082/2021. ügyszámú figyelemfelhívása a természeti tőke, ezen belül a fák értékelésének fontosságáról)

A Határozatot meghozó képviselő-testületi ülés jegyzőkönyve alapján a zöldfelületet ért károsításról, a zöldfelület értékeléséről nem esett szó. Így megalapozható, hogy a jövő nemzedékek szószólójának fent ismertetett AJB-4082/2021. ügyszámú felhívásában foglaltakkal analóg módon a Határozat meghozatalakor sem érvényesültek a jövő nemzedékek érdekei a döntéshozatal során. A Határozatot meghozó képviselő-testületi ülésen a meghívott beruházó bár beszélt *“kiesett növényzet pótlásáról”*, azonban erre való kötelezettséget nem vállalt a képviselő-testület előtt, annak követelménye a Határozatba nem került bele. A Határozat meghozatalakor a képviselő-testület nem határozott meg semmilyen olyan védelmi garanciát, mellyel a zöldfelület megmaradása biztosítható lett volna, a Védőerdő védelme szóba sem került az ülésen. Következésképp a Határozat meghozatalakor az önkormányzat nem értékelte kellőképpen a helyiek egészséges környezethez való jogának érvényesüléséhez tett hozzájárulását a Védőerdőnek, így elmulasztotta az alapjog érvényesítésének kötelezettségét.

A Rendelet indokolása mindössze a rendeletalkotási felhatalmazásra terjed ki. Annak indokolásából így nem látszik, hogy a kialakítandó új (Gksz-3) gazdasági területek kialakítási lehetőségénél mérlegelte-e, hogy ha zöldterületet alakítanának át Gksz-3 területté, arra az esetre rendeleti szinten szükséges garanciális védelmi rendelkezést felállítani a zöldterületek védelmében. A Rendelet úgy hozta létre a Gksz-3 jelű övezetet, hogy annak megalkotásakor nem szabályozta azt az esetet, amennyiben zöldterületet alakítatna át a képviselő-testület gazdasági övezetté, ami visszalépéshez vezet. A Rendelet megalkotásakor így feltehető, hogy nem végezte el a szükséges alapjogi mérlegelést a képviselő-testület. A visszalépést nem tiltó Rendelet valójában teret enged a visszalépésnek.

A visszalépés nem csak kifejezetten természetvédelmi szabály derogációjaként következhet be, hanem minden olyan derogációval, melynek hatása a védelmi szint csökkentését eredményezi: jelen esetben a Határozat módosításával.

A Határozat megszüntette a Védőerdő védelmét, lehetővé téve annak kiirtását, beépíthetőségét. Mindezzel az önkormányzat a Védőerdő (a helyi környezet) védelmi szintjét csökkentette a Határozattal. A védelmi szint egyértelműen csökken akkor az Alkotmánybíróság szerint, ha a környezet károsításának a kockázata megállapítható: *„[a]z a körülmény, hogy bizonyos, korábban fennálló és egyértelműen beazonosítható, jogszabályok által biztosított hatáskörök a szabályozási környezetből hiányoznak és emiatt egyes feladatok ellátatlanul maradnak, a jogszabályi védelmi szint csökkenését eredményezi, még akkor is, ha emiatt a természeti állapot tényleges romlásának »csak« a kockázata merül fel”.* {16/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [109-110]}

Az Alkotmánybíróság tehát már kinyilvánította a fentiek szerint, hogy a természeti állapot romlásának a kockázata is visszalépést valósít meg a környezet védelmének elért szintjében.

2.1.2. Az egészséges környezethez való jog sérelme – a kockázat mint bekövetkezett jogsérelem

A tényállásban kifejtettek szerint a Védőerdő kiirtásának lehetősége nem hipotetikus sérelem, tekintve, hogy annak konkrét terve és megvalósítója (a befektető) már hivatalos megerősítést nyert, a visszalépés tehát aktuálisan már elkezdődött, folytonos.

A Terv rögzíti is, hogy: *“A tervezési terület belterületen, zöldterület-közpark területfelhasználásba tartozik. A határozatban a zöldterület a következőképp kerül meghatározásra: »a település lakóinak, az üdülőknek a pihenését, szabadidős-szabadtéri tevékenységét szolgálja; a településképp alakításának, a környezeti minőség javításának eszköze«*” A Terv tehát kifejezetten olyan beruházásra irányul, mely a *“környezeti minőség javításának eszközére szolgáló”* területet ront le gazdasági tevékenységgel, melynek szükségképpen eleme a területen jelenleg még megtalálható Védőerdő kiirtása.

Az egészséges környezethez való jog érvényesítése során mind a jogalkotásnak, mind a jogalkalmazásnak az alapjog érvényesülési sajátosságaira tekintettel kell lennie. A környezetvédelem alapelvei közé tartozik a megelőzés, az elővigyázatosság és a helyreállítás. Tekintettel arra, hogy az egészséges környezetet nem lehet úgy helyreállítani, mint egy tulajdoni jogviszonyt, a megelőzésnek és az elővigyázatosságnak kitüntetett szerepe van: a kockázatot olyan súllyal kell értékelni jogilag, mint bekövetkezendő kárt.

A környezeti állapotot érintő beruházás esetén nem a bekövetkezett kárt kell bizonyítani, hanem a jogalkotónak kell bizonyítania, hogy nem okoz kárt. Az elővigyázatosság elvének szerepét az Alkotmánybíróság már többször artikulálta: *“a jogalkotónak az elővigyázatosság elvére is tekintettel kell lennie, melynek értelmében az államnak kell igazolnia azt, hogy a tudományos bizonytalanságra is figyelemmel, a környezet állapotának romlása egy adott intézkedés következményeként bizonyosan nem következik be.”* {28/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [75]}; korábban: *“Az elővigyázatosság környezetjogban általánosan elfogadott elvének értelmében az államnak kell biztosítania azt, hogy a környezet állapotának romlása egy adott intézkedés következményeként ne következzen be.”* {27/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [49]}; később: *“Az elővigyázatosság elvéből következően tehát abban az esetben, ha egy szabályozás vagy intézkedés érintheti a környezet állapotát, a jogalkotónak kell azt igazolnia, hogy a szabályozás nem jelent visszalépést és ezáltal nem okoz adott esetben akár visszafordíthatatlan károkozást, illetőleg nem teremti meg egy ilyen károkozás elvi lehetőségét sem.”* {13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [20]}

Az Alkotmánybíróság 13/2018. (IX. 4.) AB határozatában még szigorúbb mércét állított fel az elővigyázatosság érvényesülésére, azokra az esetekre is kiterjesztve annak kötelező érvényét, ahol visszalépés nem valósul meg formálisan: *“az elővigyázatosság elve nem kizárólag a visszalépés tilalmával összefüggésben, hanem önállóan is érvényesül: azon intézkedések esetében, melyek formálisan nem valósítanak meg visszalépést, ám befolyásolhatják a környezet állapotát, az intézkedés korlátozza az elővigyázatosság elve is, amellyel összefüggésben a jogalkotó alkotmányos kötelezettsége, hogy a tudomány álláspontja szerint nagy valószínűséggel vagy bizonyosan bekövetkező kockázatokat megfelelő súllyal figyelembe vegye a döntés meghozatala során.”* {13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [20]}

Még az elvi lehetősége sem merülhet fel tehát a kár okozásának az Alkotmánybíróság szerint: *“a jogalkotónak kell azt igazolnia, hogy valamely tervezett szabályozás nem valósít meg visszalépést, és ezáltal nem okoz adott esetben akár visszafordíthatatlan károkozást, illetőleg nem teremti meg egy ilyen károkozás elvi lehetőségét sem.”* {13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [62]}

A Tervből és a Határozatból látszik, hogy sem a beruházási terv, sem az önkormányzat képviselő-testülete nem bizonyítja, hogy a környezetet nem éri kár azzal, hogy a Védőerdő védelmi besorolását megszüntette a Határozat.

Ellenkezőleg, a Határozat nem is értékeli a Védőerdő besorolási minősítésének derogációját az Alaptörvény P) cikkének értelmében. Még sem győződött róla az Önkormányzat, hogy nem veszélyezteti a környezetet, illetve feltételezhetően az erdő “pótlására” tett rendelkezés (“kb. 0,42 ha mértékben zöldterület kerül kijelölésre a következő telkeken: 864/4, 865/4, 865/3, 2065.”) nem tudja biztosítani rövidtávon a Védőerdő jelenlegi zajvédelemmel összefüggő egészségvédő funkcióját egyrészt, másrészt nem hozza helyre azokat az ökológiai károkat, melyeket egy erdőirtás okoz. Az Önkormányzat úgy határozott a minősítési derogációról tehát, hogy nem vizsgálta kellőképp a Védőerdő természeti értékét és saját kötelezettségét a helyi környezet minőségének fenntartására.

Mindebből következően az Önkormányzat elmulasztotta érvényesíteni helyi szinten az egészséges környezethez való jogomat, ezzel pedig alapjogsértést követett el.

Megjegyzendő, hogy a környezeti követelmények érvényesítését elmulasztó döntéshozatalból is látszik, hogy hiányzik a Zöldterület megfelelő alkotmányjogi védelmének törvényi érvényesítése, ahogyan arra a jövő nemzedékek szószólója is rámutatott a természeti tőke, ezen belül a fák értékelésének fontosságáról szóló AJB-4082/2021. számú figyelemfelhívásában: *“Álláspontom szerint a fák Alaptörvény P) cikke szerinti megfelelő védelmének, valamint a jövő nemzedékek érdekeinek biztosítása érdekében megfontolandó egy olyan zöldfelületgazdálkodási kerettörvény megalkotása, amely amellet, hogy az Alaptörvény által megkívánt szintre emeli a zöldfelületek és benne a fás szárú növények védelmét, rendelkezik azok valószínű értékeléséről, valamint az értékek következetes érvényesítésére vonatkozó szabályokról is, biztosítva, hogy mindezeket kellő súllyal vegyék figyelembe minden döntéshozatal vagy*

beavatkozás során.” Azonban a jogalkotó mindmáig nem biztosította a zöldfelületek védelmét a gazdasági jellegű beruházásokkal szemben, így nem képezett törvényi akadályt a Határozat általi derogációnak sem.

2.1.3. Legitim cél hiánya

Az Alkotmánybíróság szerint a visszalépés vizsgálatakor az alapjogkorlátozásra irányadó szükségességi-arányossági tesztet kell elvégezni: „az egészséges környezethez való jog objektív intézményvédelmi oldalon túlmutató, alapjogi vetületét, azaz az alapjog alanyi oldalát képező visszalépés tilalma a jogszabállyal már biztosított védelmi szint korlátozhatóságával szemben támaszt tartalmi követelményeket az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően.” {17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [93]}

A besorolási átminősítés, ami lehetőséget biztosít a benzinkút létesítésére, egyfelől teret enged a vállalkozás szabadságának érvényesüléséhez, ami az egészséges környezethez való joggal szemben felmerülhet konkuráló alapjogként.

Azonban a visszalépés tilalmának kibontásával az Alkotmánybíróság garanciális jelleggel állapította meg a gazdasági érdekek (így a vállalkozási szabadság) korlátját, mikor a környezet védelmének derogációjával járna az együtt.

A benzinkút létesítése kifejezetten gazdasági érdekből történő visszalépést eredményez a környezet állapotában. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megállapította 16/2015. (VI. 5.) AB határozatában, hogy gazdasági érdekből nem lehet csökkenteni a környezet védelmi szintjét: *“A természetvédelmi és a gazdasági megfontolások szükségképpen egymással versengő szempontok, hiszen a természetvédelem megvalósítása az állam szempontjából mindig egyfajta önkorlátozást feltételez, ami egy gazdasági szemléletű és profitérdekelt szervtől kevésbé várható el. A természetvédelmi szempontok nem megfelelő érvényesítése, esetlegesen másodlagossá válása pedig olyan hosszútávon jelentkező negatív externáliákat, társadalmi költségeket, illetve károkat okozhat, amelyek ellentétesek az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében foglalt, a biológiai sokféleségnek, különösen a honos növény- és állatfajoknak a jövő nemzedékek számára történő megőrzése kötelezettségével, valamint a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való joggal.”* {16/2015. (VI. 5.) ABh.[110]}

Az Önkormányzat a támadott Határozatban gazdasági érdekeknek rendelte alá a környezetvédelmi szempontokat. Az Alkotmánybíróság 4/2019. (III. 7.) AB határozatában alkotmányos követelményként határozta meg, hogy *„a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 66/A. § (1) bekezdésének, valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 38/A. § (1) bekezdésének alkalmazásakor az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből és XXI. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági hatáskör címzettje döntéshozatala során a környezetvédelmi, illetve természetvédelmi szempontokat ne rendelje egyéb szempontok alá.”* {4/2019. (III. 7.) AB határozat rendelkező rész 1.}

Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatai alapján tehát a vállalkozási szabadság ugyan azonosítható konkuráló alapjogként, de az nem valósíthat meg az egészséges környezet rovására érvényesülő alapjogkorlátozást, így az nem lehet legitim célja a Határozatnak a környezet védelmi szintjének csökkentésére. A támadott Határozat pedig egyértelműen csökkenti a környezet védelmi szintjét, hiszen a zajszűrésre és a környezeti értékek megőrzésére hivatott Védőerdő kiirtását teszi lehetővé.

2.1.4. Szükségtelen és aránytalan alapjogkorlátozás

Feltéve, de meg nem engedve, hogy az Alkotmánybíróság szerint azonosítható legitim célként a vállalkozás szabadsága mint alapjog, mely érdekében elfogadhatta a Határozatot a képviselő-testület, az abban foglalt alapjogkorlátozás a legitim cél eléréséhez szükségtelen, ugyanis az önkormányzat a vállalkozás szabadságát más módon is biztosítani tudná. A Határozat általi besorolási módosítás lehetővé tette egy benzinkút létesítését szolgálja, melyet azonban a Védőerdő területén kívül is meg lehet valósítani, annak kijelölésére az önkormányzatnak számos lehetősége adódik. Így egyáltalán

nem szükséges kifejezetten a Védőerdő területét kijelölni a tervezett gazdasági tevékenységre. Márpedig ha van eltérő módja a legitim cél elérésének, akkor szükségtelen az alapjogkorlátozás.

Ráadásul az üzemanyagtöltő állomás üzemeltetése nem csak Alsóörs település határain belül megvalósítható, hanem a közigazgatási területen kívül is, ipari területeken vagy természetileg elhanyagolt területeken. A vállalkozás szabadsága e területeken is kibontakoztatható, ezért az egészséghez való jogom és az egészséges környezethez való jogom korlátozása ezen okból is aránytalan.

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a korlátozást az Alkotmánybíróság szükségesnek ítéli, úgy a beavatkozás mindenképpen aránytalan.

Az Alkotmánybíróságnak a Határozat vizsgálatakor azt a mérlegelést kell elvégeznie, melyet elmulasztott a települési önkormányzat a Határozat elfogadásakor, a Védőerdő egészséges környezethez való hozzájárulásának fel nem mérésével, az elővigyázatosság elvével ellentétesen.

Az Alkotmánybíróság a megelőzés elvét időrendben az elővigyázatosság után helyezte el: annak alkalmazási köre a még megállítható környezeti kár esetére terjed ki: *“A megelőzés elve (...) a potenciális szennyezés forrásánál, de még a szennyezés bekövetkezését megelőzően történő fellépés kötelezettségét jelenti: annak biztosítását, hogy a környezetet esetlegesen károsító folyamatok ne következzenek be.”*{13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [20]}, melynek érvényesítését jelen indítvány vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság képes elvégezni.

Határozott kérelem

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a megelőzés elvére figyelemmel és a visszalépés tilalmára tekintettel az Indítványban kifejtettek értelmében biztosítsa az egészséghez, valamint az egészséges környezethez való alapjogaim érvényesülését és semmisítse meg a Határozatot.

Másodlagosan kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben az indítványban kifejtett alapjogsérelem forrásának a Rendeletet tekinti, úgy semmisítse meg a Rendelet sérelmezett jogszabályhelyeit [2 § és 4. § (6) bekezdés].

Nevem Alkotmánybíróság honlapján történő közzétételéhez hozzájárulok. Az anonimizált indítványnak az Alkotmánybíróság honlapján történő közzétételéhez hozzájárulok.

Budapest, 2022. 11. 27

Melléklet:

1. Nyaralóingatlan tulajdoni lapjának másolata
2. Alsóörs Község Önkormányzata Képviselő-testületének a 138/2022. (VII. 4.) sz. normatív határozatának jegyzőkönyve
3. Alsóörs Község Önkormányzata Képviselő-testületének 15/2022. (VII. 4.) önkormányzati rendeletének indokolása (<https://or.njt.hu/eli/v01/734015/ri/2022/15>)
4. Igazságügyi szakértői állásfoglalás a Paloznak – Csopak közötti, a vasúti felüljáró és az Alsóörs közötti háromszög alakú (vasút és a 71 sz. közút közötti) földterület környezeti-, erdő- és vízvédelmi állapotáról